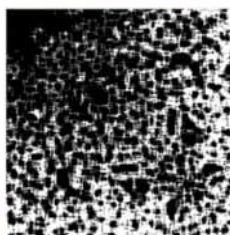
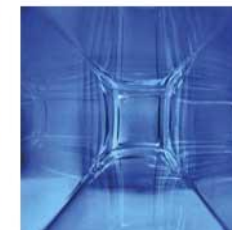
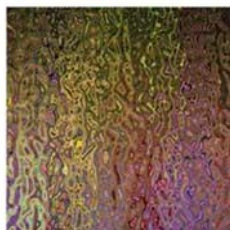
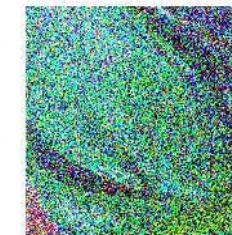
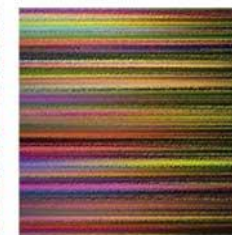
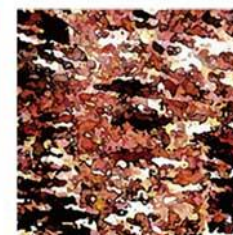
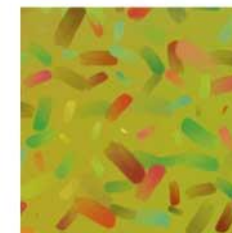

Temat numeru: Dobry klimat w innych krajach

**DOBRY KLIMAT
DLA POWIATÓW**

INSTYTUT
NA RZECZ
EKOROZWOJU

COMMUNITY
ENERGY PLUS

Projekt jest realizowany przy udziale środków instrumentu finansowego LIFE+ Komisji Europejskiej, oraz dofinansowaniu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Projekt „Dobry klimat dla powiatów” ma swoje odpowiedniki w innych krajach Europy. Jednym z najbardziej ambitnych projektów tego typu jest ten prowadzony w Niemczech. Do wdrażania niskoemisyjnej gospodarki zachęca niemieckie regiony samo ministerstwo środowiska, a deklaracja przystąpienia do projektu wiąże się ze 100% przejściem na odnawialne źródła energii, a nie jedynie częściową redukcją emisji. Jak działa projekt 100 Erneubare Energie Regionen (100ee)? Piszemy o tym poniżej.

27 września 2013 zostały opublikowane pierwsze wnioski piątego raportu IPCC (AR5). Poprzedni raport został przygotowany w 2007 roku, a uczestniczący w pracach IPCC naukowcy zostali uhonorowani nagrodą Nobla. Portal Ziemia na Rozdrożu przedstawił skrótowo główne wnioski płynące z nowego opracowania. Nie brzmią one optymistycznie.

Za to optymistyczne jest to, że rozpoczęliśmy już Regionalne Konferencje Klimatyczne. Pierwsza z nich odbyła się 10 września Łagowie koło Zgorzelca, połączona razem z posiedzeniem Konwentu Powiatów Województwa Dolnośląskiego. Relację z tego wydarzenia publikujemy w naszym biuletynie. Do czasu jego ukazania się odbyły się kolejne konferencje: w Mierzęcinie koło Dobiegniewa (woj. lubuskie), w Tłokini koło Kalisza (woj. wielkopolskie), w Gospodarstwie agroturystycznym „Gościniec nad Prosną” (woj. łódzkie) oraz w Lublinie, województwo lubelskie.

**Zapraszamy do lektury
Zespół Projektu Dobry Klimat dla Powiatów**

Oblicza Energiewende dla samorządów Dobry klimat dla powiatów po niemiecku

Projekt „Dobry klimat dla powiatów” ma swoje odpowiedniki w innych krajach Europy. Jednym z najbardziej ambitnych projektów tego typu jest ten prowadzony w Niemczech. Do wdrażania niskoemisyjnej gospodarki zachęca niemieckie regiony samo ministerstwo środowiska, a deklaracja przystąpienia do projektu wiąże się ze 100% przejściem na odnawialne źródła energii, a nie jedynie częściową redukcją emisji. Jak działa projekt 100 Erneuerbare Energie Regionen (100ee)?

Regiony odnawialnych źródeł energii

Idealnym regionem 100ee jest ten, który chce maksymalnie opierać się na energii odnawialnej, odznacza się wyraźnie dużą efektywnością energetyczną oraz wykorzystuje swój potencjał w sposób zrównoważony i przy dużej akceptacji społecznej – tak sformułowano podstawy definicji regionu 100ee w 2009 roku.

Celem projektu jest promowanie rozproszonej polityki klimatycznej nakierowanej na maksymalne wykorzystanie możliwości

drzejących w odnawialnych źródłach energii. Dlatego projekt identyfikuje, wspiera i łączy regiony, gminy i miasta, w których powstała długookresowa wizja przejścia w całości na odnawialne zasilane. W lipcu 2013 roku pełne uczestnictwo w projekcie zadeklarowało 76 regionów, a 59 przyłączyło się na zasadach ucznia (aspiranta). Dopiero niedawno rozszerzono formułę projektu także na miasta, dlatego w projekcie znajdują się jak dotychczas tylko trzy ośrodki miejskie.¹

¹ Informacyjny znak drogowy o regionie 100ee, źródło: prezentacja Silke Karcher.

Pozytywna weryfikacja

Podstawą uczestnictwa w projekcie nie jest proste podpisanie deklaracji uczestnictwa. Nabór regionów do projektu odbywa się dwukrotnie w ciągu roku i kieruje się kryteriami określonymi przez Instytutu Decentralizacji Technologii Energetycznych – lidera projektu. Projekt jest więc czymś w rodzaju współzawodnictwa regionów podobnego do rankingu samorządów prowadzonego przez Związek Powiatów Polski, tylko że dotyczącego głównie gospodarki niskoemisyjnej. Działania samorządów regionalnych oceniane są za pomocą 33 kryteriów należących do 5 kategorii: definicyjne, ambicjonalne, działalności, stanu oraz pozostałe. Każde kryterium oceniane jest w zakresie od 0 do 3 punktów, a więc maksymalny wynik wynosi 99 punktów. Regiony które otrzymają co najmniej 20 punktów mogą uzyskać status regionów uczących się, a te otrzymujące powyżej 40 otrzymują status regionów 100ee.

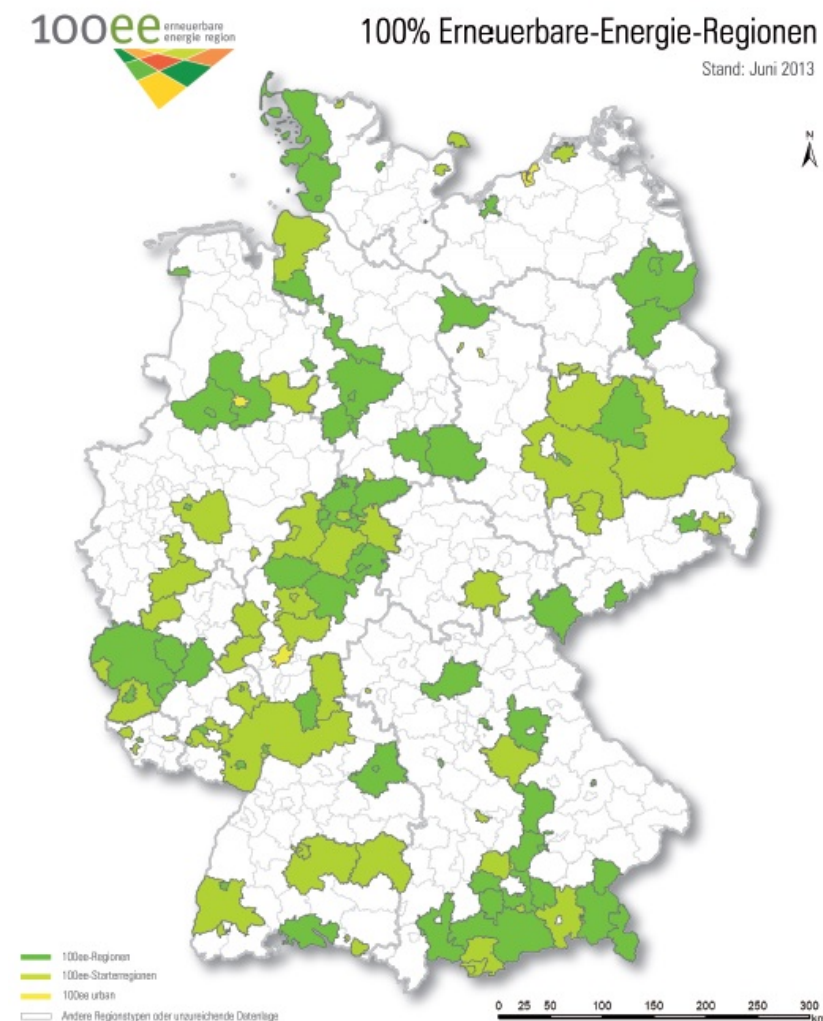
Ciekawym rozwiązaniem jest, iż kryteria definicyjne dla potencjalnych regionów projektu 100ee pozwalają na przystąpienie do projektu zarówno pojedynczym samorządom, jak i związkom samorządów czy też innego rodzaju porozumieniom samorządowym. W praktyce wśród regionów projektu znajduje się wiele odpowiedników Polskich powiatów (niem. Landkreise, np. Barnim), związków gmin (np. Aler-Leine-Tal, współpraca 19 gmin), ale także regiony oparte na porozumieniu pomiędzy miastem

i obszarem otaczającym (odpowiednik współpracy pomiędzy miastem na prawach powiatu i powiatem ziemskim), np. region Hannover lub regiony innego typu, np. BINGO (cztery współpracujące powiaty z kraju związkowego Saksonia Anhalt).

Najliczniejszą grupę kryteriów stanowią łącznie kryteria ambicjonalne i działalności – łącznie to aż 20 kryteriów za które można uzyskać do 60 punktów. Kryteria ambicjonalne oceniają politykę regionów w zakresie ich celów, np. planowanego zakresu wdrożenia odnawialnych źródeł energii do określonego roku, ale także stopnia akceptacji tych celów w regionie (dla oceniających ma znaczenie czy jest to jedynie inicjatywa np. zarządu powiatu, czy też uchwała rady). Kryteria działalności sprawdzają faktycznie działania prowadzone w regionie od gromadzenia danych w celu monitoringu przez udział społeczny czy zarządzanie konfliktami po zaangażowanie biznesu. Dzięki temu, że najważniejszym składnikiem oceny są tego typu kryteria osiąga się efekt taki, iż ocena dotyczy nie dotychczasowych osiągnięć w zakresie promowania OZE, jak to jest m.in. w polskiej lidze mistrzów energii odnawialnej, ale polityki i działań na rzecz dalszego rozwoju niskoemisyjnej gospodarki.

Więcej na temat oceny regionów można dowiedzieć się z niemieckojęzycznej publikacji. Ponieważ rozwój odnawialnych źródeł energii w Niemczech jest bardzo szybki, autorzy kryteriów już myślą o tym, aby w przyszłości bardziej zróżnicować status regionów w projekcie.

Prestiżowy klub regionów

Mapa regionów 100ee w Niemczech stan na lipiec 2013 roku, źródło: www.100-ee.de

Przystąpienie do projektu jest bardzo atrakcyjne dla uczestników współzawodnictwa. Regiony otrzymujące status 100ee zyskują znaczny prestiż i możliwość darmowej promocji w ramach projektu. Władze regionu mogą używać specjalnej tablicy informacyjnej, którą można zastosować np. jako znak drogowy przy drogach wjazdowych do regionu. Uzyskanie statusu regionu 100ee dodatkowo motywuje także do działania i legitymuje dotychczasowe działania w zakresie ochrony klimatu oraz powoduje, że region staje się przykładem dla innych. W ramach projektu odbywa się także transfer wiedzy i wymiana pomysłów. Co roku organizowany jest kongres regionów 100ee, a regularnie odbywają się także tematyczne szkolenia oraz można skorzystać z darmowych usług konsultacyjnych dzięki współpracy w projekcie z niemiecką Agencją Ochrony Środowiska (UBA) oraz z darmowych publikacji.

Autor: dr Wojciech Szymalski, Instytut na rzecz Ekorozwoju, Warszawa

Wykorzystano materiały:

Prezentację Silke Karcher z niemieckiego Ministerstwa Środowiska, Ochrony Przyrody i Energetyki Jądrowej przedstawionej 14 maja w Warszawie na seminarium demosEUROPA na temat klimatu i polityki energetycznej.

Materiały ze strony www.100-ee.de, w tym:

- Fischer Beate, Hoppenbrock Cord, Was ist eine 100ee-Region und wer darf sich so nennen? – Informationen zur Aufnahme und Bewertung, IdE Institut dezentrale Energietechnologien, Kassel, grudzień 2012: <http://www.100-ee.de>

ee.de/fileadmin/Redaktion/Downloads/Schriftenreihe/2012_12_17_Arbeitspapier_100ee-Kriterien_neu.pdf

Uwagi:

Jest to siódmy z materiałów w opracowanym przez dr Wojciecha Szymalskiego cyklu „Oblicza Energiewende”, w którym prezentujemy inną twarz zmian w niemieckiej gospodarce i społeczeństwie związanych z przejściem na odnawialne źródła energii. Zapraszamy na energetyczną wycieczkę po Niemczech na www.chronmyklimat.pl.

Cykl artykułów powstał w ramach projektu LIFE+ „Dobry klimat dla powiatów”, a jego źródłowym miejscem publikacji jest portal www.chronmyklimat.pl. Wszystkie artykuły z cyklu są udostępnione na licencji Creative Commons CC-BY-SA 3.0 PL (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/>).

Miesbach – ku powiatowi bez gazów cieplarnianych

Miesbach to rolniczo-turystyczny powiat w Bawarii położony między regionem Monachium i Austrią. W 2009 roku podjęto decyzję o wdrożeniu w powiecie strategii rozwoju, której jednym z priorytetów byłoby wykorzystanie nowoczesnej energetyki i zapewnienie ochrony klimatu. 2013 rok będzie już drugim, w którym realizowana jest zintegrowana koncepcja ochrony klimatu w powiecie. Koncepcja, która jest pokazywana przez niemieckie ministerstwo środowiska, jako jedna z modelowych. Jak doszło do jej powstania i co w niej postanowiono?

Dobra strategia

Strategia rozwoju powiatu Miesbach ujrzała światło dzienne we wrześniu 2009 roku, po prawie 4 latach intensywnej pracy całego urzędu powiatowego, zatrudnionych doradców oraz dyskusji publicznych. W strategii zaproponowano aż 90 konkretnych projektów rozwoju powiatu pogrupowanych w 5 kierunków rozwoju, wśród których, co ciekawe, nie znalazła się ochrona środowiska. Wybrane 28 projektów zdecydowano się realizować jako priorytetowe, tzw.: projekty startowe. Wśród nich znalazł się projekt pod tytułem „Powiat z energią przyszłości”. Aby go zrealizować władze powiatu aplikowały o środki do niemieckiego ministerstwa środowiska na stworzenie szczegółowej koncepcji realizacji. Ministerstwo stworzyło program, w którym w 60% finansowało przygotowanie strategii niskoemisyjnego rozwoju oraz działania podejmowane w celu jej realizacji w pierwszych 3 latach od uchwalenia. W 2010 roku udało się uzyskać dotację i rozpoczęto prace nad szczegółowym programem przejścia na niskowęglową gospodarkę.

Czas na dobry program

Opracowanie programu zostało zrealizowane w ciągu roku, tj. od 1 listopada 2010, do 31 października 2011 roku przy udziale dwóch firm doradczych, które przygotowały materiał wstępny do dyskusji w gronie decydentów, specjalistów i mieszkańców z terenu powiatu. Materiał wstępny obejmował przygotowanie trzech analiz:

- analizy stanu istniejącego w zakresie zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych z obszarów produkcji ciepła, prądu i transportu.
- analizy potencjału wykorzystania odnawialnych źródeł energii przy założeniu, że brane są pod uwagę nie tylko możliwości techniczne, ale także ograniczenia środowiska naturalnego.
- propozycji dojścia do wyznaczonego w strategii rozwoju powiatu celu, czyli odejścia od emisji dwutlenku węgla w powiecie i przejścia na wykorzystanie energetyki odnawialnej.

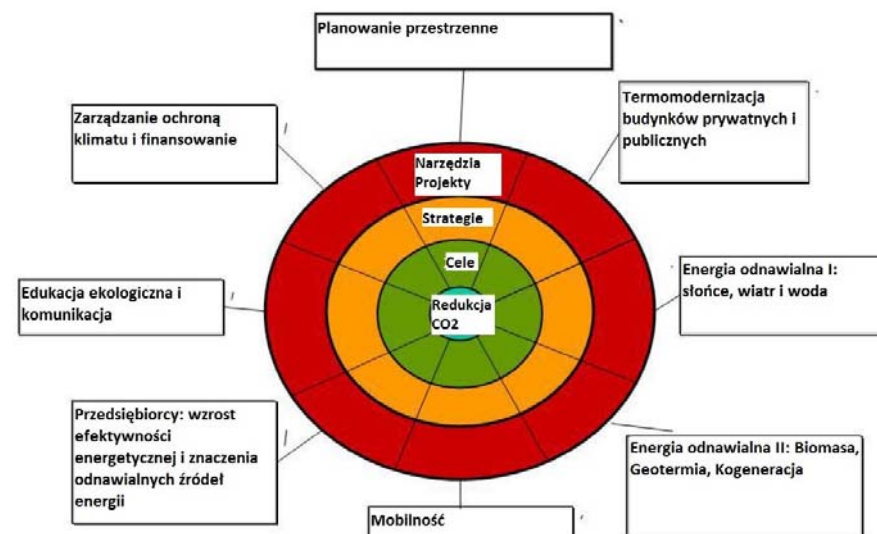
Cały nieanalityczny proces przygotowania programu był przeprowadzony bardzo sprawnie i z wykorzystaniem wielu różnych technik. Pierwszym krokiem było przeprowadzenie kilkunastu wywiadów z lokalnymi ekspertami nt. proponowanego programu. Drugim krokiem była publiczna prezentacja projektu programu, podczas której zebrano wnioski do dalszego wykorzystania w pracy projektantów. Kluczowym elementem dalszej pracy były dwie konferencje klimatyczne, podczas których zapadły zasadnicze decyzje dotyczące przygotowywanego programu.

Czas na konsultacje

Konferencje klimatyczne zgrupowały blisko 60 osób: decydentów, liderów lokalnych, przedsiębiorców dobranych pod kątem 8 zaproponowanych na początku tworzenia programu tematów istotnych dla ochrony klimatu na poziomie lokalnym, tj.

- planowanie przestrzenne;
- termomodernizacja budynków;
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii wiatru, słońca i wody;
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii biomasy, geotermii i kogeneracji;
- mobilność (transport);
- przedsiębiorczość a efektywność energetyczne i odnawialne źródła energii;
- edukacja ekologiczna i informowanie mieszkańców;
- zarządzanie i finansowanie.

Podczas pierwszej konferencji omawiano potencjał, cele i szanse do wykorzystania w rozwoju niskoemisyjnej gospodarki. Podczas drugiej konferencji zastanawiano się nad narzędziami i wiodącymi projektami koniecznymi do wdrożenia, aby program został

Konstrukcja programu przejścia na niskoemisyjną gospodarkę powiatu Miesbach (Niemcy) wg KlimaKom i Green City Energy, 2011

zrealizowany. Każda konferencja trwała jeden dzień i angażowała zaproszonych gości w aktywną pracę podczas warsztatów, podobnie

Program przejścia na niskoemisyjną gospodarkę powiatu Miesbach.

jak to było podczas debat klimatycznych projektu „Dobry klimat dla powiatów”.

Wypracowane podczas konferencji koncepcje projektów zostały następnie bardziej szczegółowo opracowane w oparciu o dalsze wywiady z lokalnymi ekspertami oraz warsztat z przedstawicielami wszystkich gmin powiatu. Po zatwierdzeniu programu przez radę powiatu została ona ogłoszona publicznie.

Źródło: Konzept zur Energiewende im Landkreis Miesbach, Auftaktveranstaltung am 12.1.2011, Dokumentation, KlimaKom e.G., Green City Energy GmbH

NA RZECZ
EKOROZWOJU

ENERGY PLUS

finansowego LIFE+ Komisji Europejskiej, oraz dofinansowaniu
Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

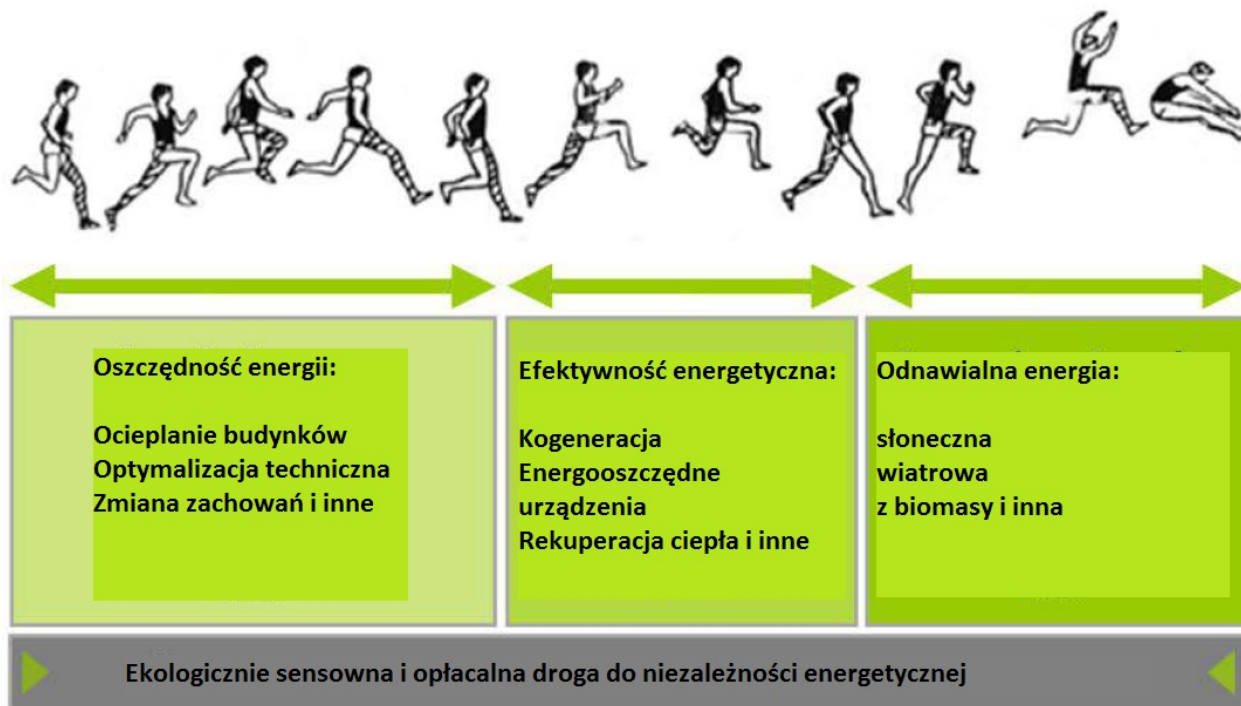

Lokalna wartość dodana

Głównym założeniem strategii energetycznej powiatu Miesbach jest wytworzenie wartości dodanej w regionie, dzięki zastąpieniu zewnętrznych źródeł energii (głównie kopalnych), własnymi źródłami energii (głównie odnawialnymi). W czasie opracowywania strategii powiat Miesbach korzystał w większości z prądu i innych źródeł energii kupowanych u dostawców spoza powiatu. Nawet jeśli zakup następował u przedsiębiorcy zarejestrowanego na terenie powiatu, to produkt pochodził spoza powiatu, a więc na lokalnym rynku pozostawała jedynie wartość marży zysku tego przedsiębiorcy, a większość wartości tego produktu wędrowała do producenta, poza powiat, zubożając go. Wartość pozostająca w powiecie oszacowano na 15% całej zakupionej w powiecie energii. Przy zrealizowaniu strategii większość energii będzie produkowana lokalnie, a więc większość wartości tej energii pozostanie na terenie powiatu, budując jego bogactwo. Oszacowano, że może to być nawet 80% wartości potrzebnej powiatowi energii.

Energetyczny trójskok

Podstawą opracowanego już programu jest koncepcja tzw. trójskoku energetycznego. Na trzy skoki składają się następujące trzy rodzaje działań: oszczędzanie energii (np. ogrzewanie budynków, zmiana zachowań konsumentów), efektywność energetyczna (np. kogeneracja, rekuperacja ciepła) i odnawialne źródła energii (np. wykorzystanie biomasy i energii słońca). Oceniono także, że aby

Strategia trójskoku energetycznego, KlimaKom, Green City Energy, 2011

zrealizować program niezależności energetycznej do 2035 roku potrzebne będzie 40% redukcja emisji gazów cieplarnianych do 2020 roku. Uczestnicy konferencji klimatycznych zmodyfikowali tę propozycję przygotowując własny scenariusz, który zakłada redukcję emisji o 36,4% do 2020 roku i bardziej ambitne działania po 2020 roku.

W ramach programu realizacyjnego do roku 2020 zidentyfikowano 72 konkretne działania do wykonania, z których tylko niektóre bezpośrednio przyczyniały się do redukcji emisji, a pozostałe były konieczne, aby przygotować się do tej redukcji, do kolejnych inwestycji lub do monitoringu wyników programu. Najważniejsze

działania to: program zielonych zamówień publicznych, doradztwo energetyczne dla mieszkańców, utworzenie stanowiska menadżera ochrony klimatu, termomodernizacja budynków publicznych. Każdy z tych programów został rozpisany pod względem swojej roli, potrzebnych do jego realizacji instytucji, grupy docelowej, kosztów i roli dla redukcji emisji. Być może tak mógłby wyglądać proces przygotowywania i wynik tego procesu w przypadku Pilotażowego Programu Niskowęglowego Rozwoju w projekcie „Dobry klimat dla powiatów”. Już niedługo podejmiemy takie wyzwanie w jednym z polskich powiatów.

Autor: dr Wojciech Szymalski, Instytut na rzecz Ekorozwoju, Warszawa

Wykorzystano materiały:

Prezentację Silke Karcher z niemieckiego Ministerstwa Środowiska, Ochrony Przyrody i Energetyki Jądrowej przedstawionej 14 maja w Warszawie na seminarium demosEUROPA na temat klimatu i polityki energetycznej.

Materiały ze strony internetowej <http://www.landkreis-miesbach.de/>, w tym:

- Landkreisentwicklungskonzept "Unser Landkreis Miesbach 2014", Entwicklungskonzept - Konzept Projekte, Landkreis Miesbach, lipiec 2009: http://www.landkreis-miesbach.de/media/custom/221_1047_1.PDF?1279620217
- Landkreis-Entwicklungskonzept, „Unser Landkreis Miesbach 2014 - von Landkreisleitbild und Agenda zur nachhaltigen Regionalentwicklung“, Landkreis Miesbach, styczeń 2011: http://www.landkreis-miesbach.de/media/custom/1871_159_1.PDF?1289843947

- Kreisentwicklung Projektstand Januar 2012, Landkreis Miesbach, styczeń 2012: http://www.landkreis-miesbach.de/media/custom/221_2050_1.PDF?1329478588
- Konzept zur Energiewende im Landkreis Miesbach, KlimaKom eG, Green City Energy GmbH, styczeń 2011: <http://www.landkreis-miesbach.de/index.phtml?La=1&sNavID=1871.32&mNavID=1871.2&object=tx|221.2823.1&kat=&kuo=2&sub=0>

Dokumentacja konferencji klimatycznych zorganizowanych podczas przygotowania „Konzept zur Energiewende im Landkreis Miesbach” w Gmund am Tegernsee 7.05.2011 i 2.07.2011:

- http://www.landkreis-miesbach.de/media/custom/1871_238_1.PDF?1306687449
- http://www.landkreis-miesbach.de/media/custom/1871_237_1.PDF?1306687192
- http://www.landkreis-miesbach.de/media/custom/221_2187_1.PDF?1311854275

Uwagi:

Jest to ósmy z materiałów w opracowanym przez dr Wojciecha Szymalskiego cyklu „Oblicza Energiewende”, w którym prezentujemy inną twarz zmian w niemieckiej gospodarce i społeczeństwie związanych z przejściem na odnawialne źródła energii. Zapraszamy na energetyczną wycieczkę po Niemczech na www.chronmyklimat.pl.

Cykl artykułów powstał w ramach projektu LIFE+ „Dobry klimat dla powiatów”, a jego źródłowym miejscem publikacji jest portal www.chronmyklimat.pl. Wszystkie artykuły z cyklu są udostępnione na licencji Creative Commons CC-BY-SA 3.0 PL (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/>).

Nowy raport IPCC

27 września 2013 zostały opublikowane pierwsze wnioski piątego raportu IPCC (AR5). Poprzedni raport został przygotowany w 2007 roku, a uczestniczący w pracach IPCC naukowcy zostali uhonorowani nagrodą Nobla. Portal Ziemia na Rozdrożu przedstawił skrótowo główne wnioski płynące z nowego opracowania. Nie brzmią one optymistycznie.

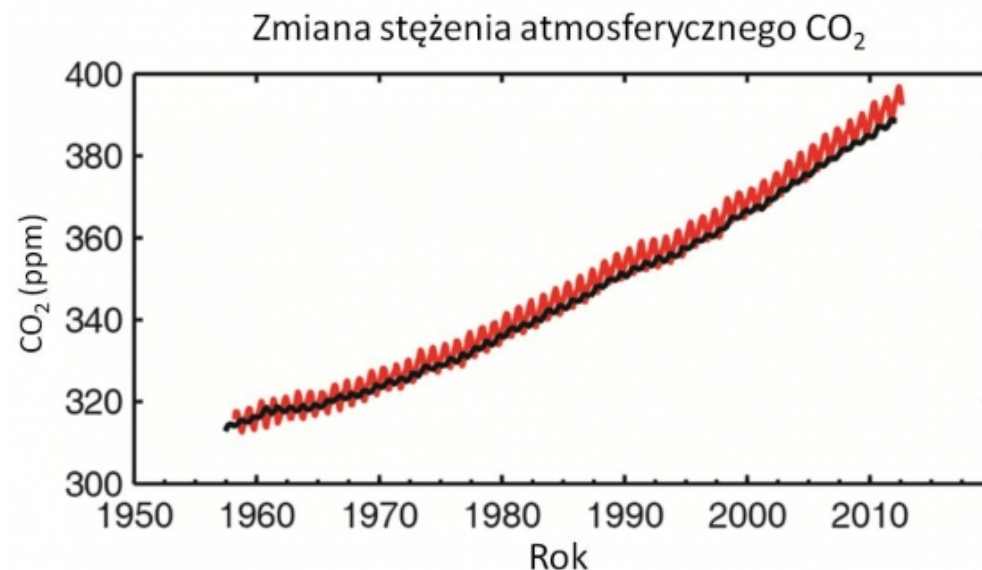
Kluczowe fakty:

- Stężenie dwutlenku węgla w atmosferze wzrosło o 40% w stosunku do czasów sprzed rewolucji przemysłowej.
- Za wzrost średnich temperatur w okresie 1951-2010 odpowiada przede wszystkim aktywność człowieka.
- W okresie od 1901 do 2012 r. średnia temperatura powierzchni Ziemi wzrosła o 0,89°C.
- Od lat 50. XX wieku obserwujemy wzrost częstotliwości występowania fal upałów i ulew.
- W ostatnich dekadach (od 1979 roku) pokrywa lodowa w Arktyce kurczyła się w tempie 3,8% na dziesięciolecie, w ostatnich latach proces ten bardzo przyspieszył.

- Do 2100 roku globalny poziom mórz i oceanów podniesie się o 26-81 cm.
- Zatrzymanie wzrostu temperatury poniżej 2°C wymaga bardzo zdecydowanych działań ze strony ludzkości.

Od 2007 roku, kiedy to Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu opublikował ostatnią wersję swojego raportu (IPCC AR4) w dziedzinach nauki, które pomagają w zrozumieniu zmian klimatu, nastąpił znaczący postęp. Szereg nowych badań pozwolił naukowcom na lepsze zrozumienie dlaczego i jak zmienia się klimat naszej planety.

Wdrożenie znacząco lepszych metod pomiarowych na coraz większych obszarach Ziemi, w połączeniu ze znaczącym wzrostem mocy obliczeniowej komputerów, dały naukowcom możliwość

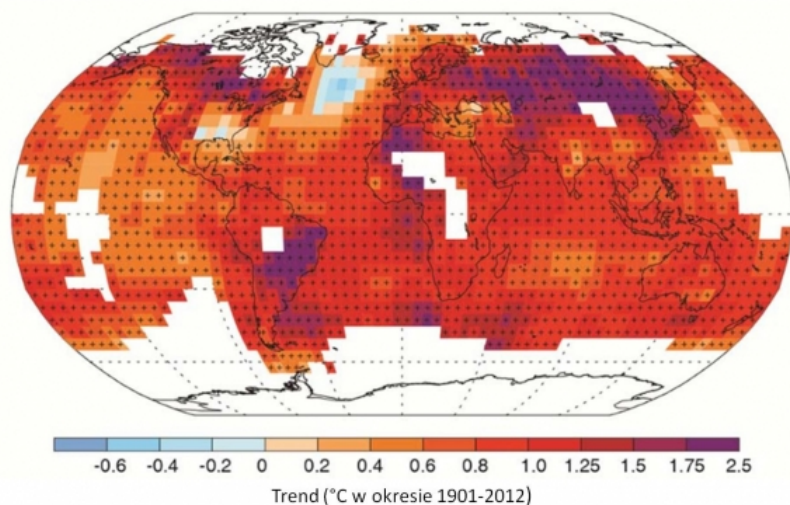

coraz bardziej precyzyjnej analizy złożonych procesów fizycznych, chemicznych i biologicznych, wpływających na klimat Ziemi.

Poziom stężenia w atmosferze trzech najważniejszych długo żyjących gazów cieplarnianych, tj. dwutlenku węgla, metanu

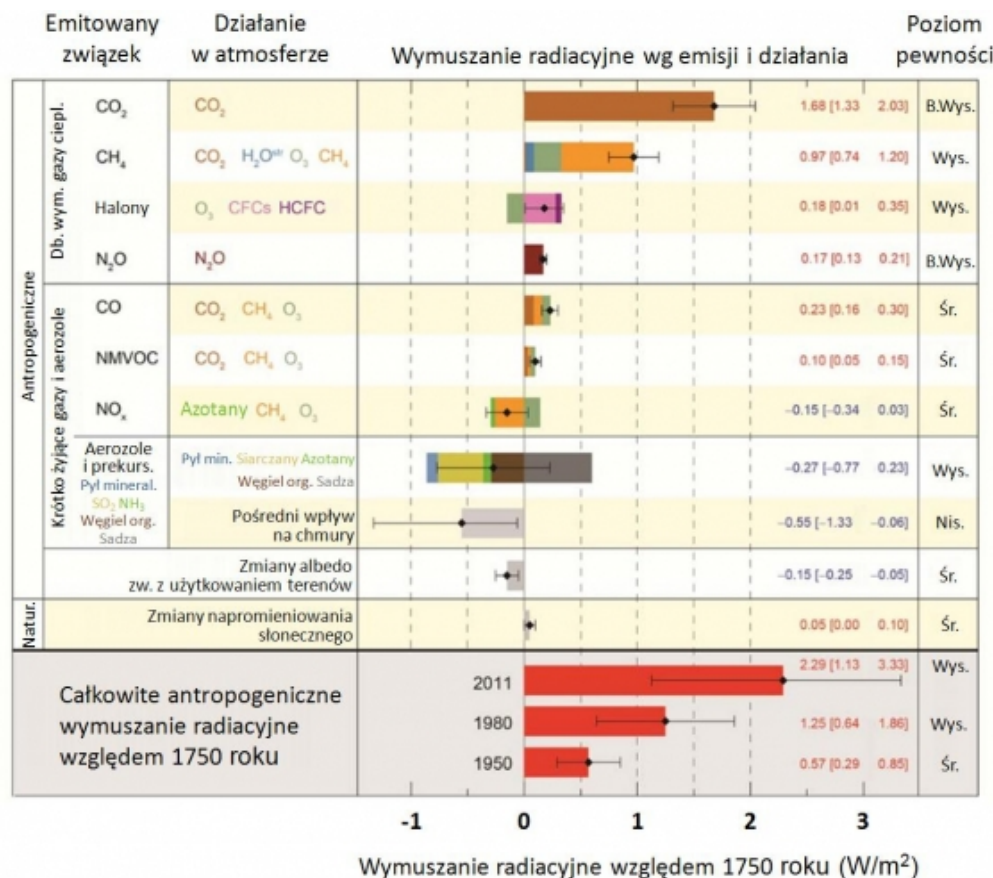
i tlenków azotu, rośnie i jest wyższy niż kiedykolwiek w ciągu ostatnich 800 tys. lat, których klimatyczną historię znamy dzięki rdzeniom lodowym.

Obserwowane zmiany średniej temperatury powierzchni w latach 1901-2012

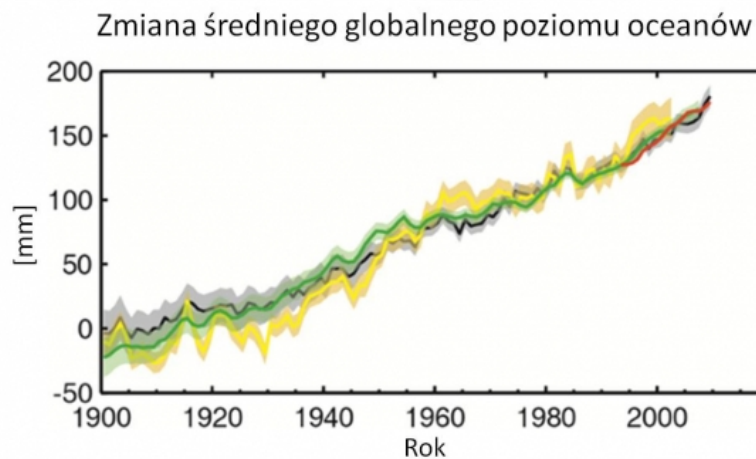
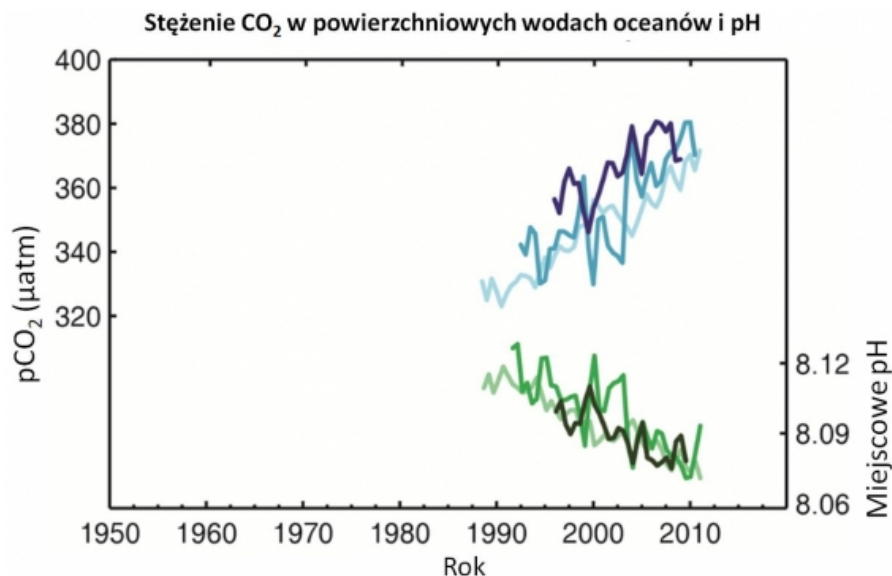
Nie mamy też wątpliwości, że od początku XX wieku klimat na Ziemi ociepla się, a w Arktyce proces ten przebiega dwa razy szybciej niż na reszcie globu. Ostatnia dekada 2000-2009 była najcieplejszą od momentu rozpoczęcia pomiarów instrumentalnych w 1850 roku.

Dzięki wynikom nowych badań naukowcy są coraz bardziej pewni, że przyczyną wzrostu temperatury obserwowanego od 1951 do 2010 roku, jest w ponad połowie człowiek, powodując je głównie poprzez spalanie paliw kopalnych i wylesianie planety. Od wydania czwartej wersji raportu IPCC poziom prawdopodobieństwa tego stwierdzenia wzrósł z „co najmniej 90%” do „co najmniej 95%”.

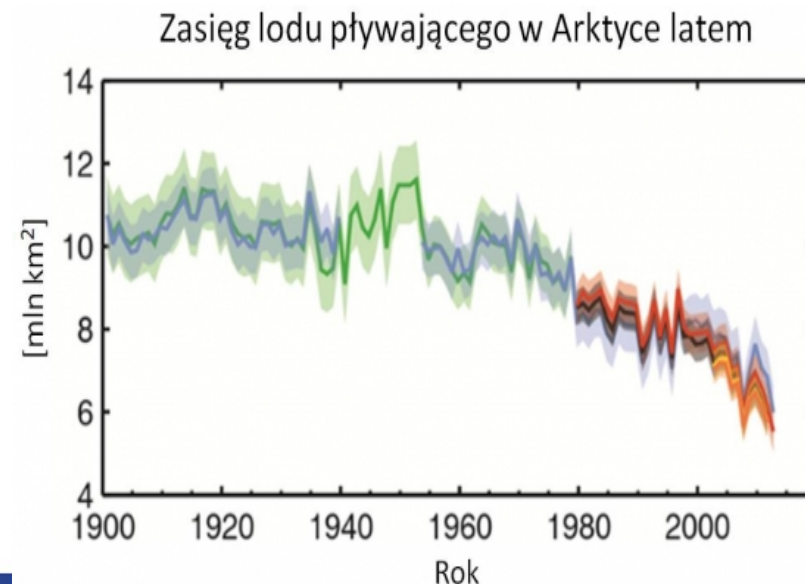
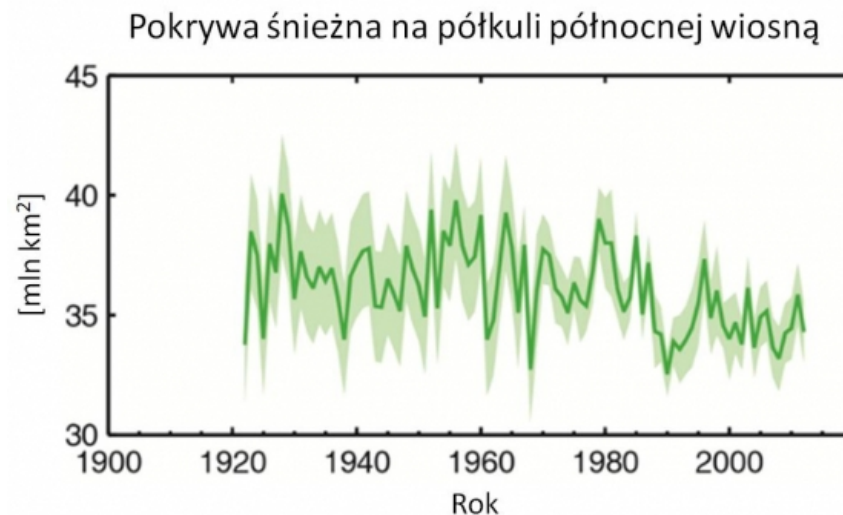

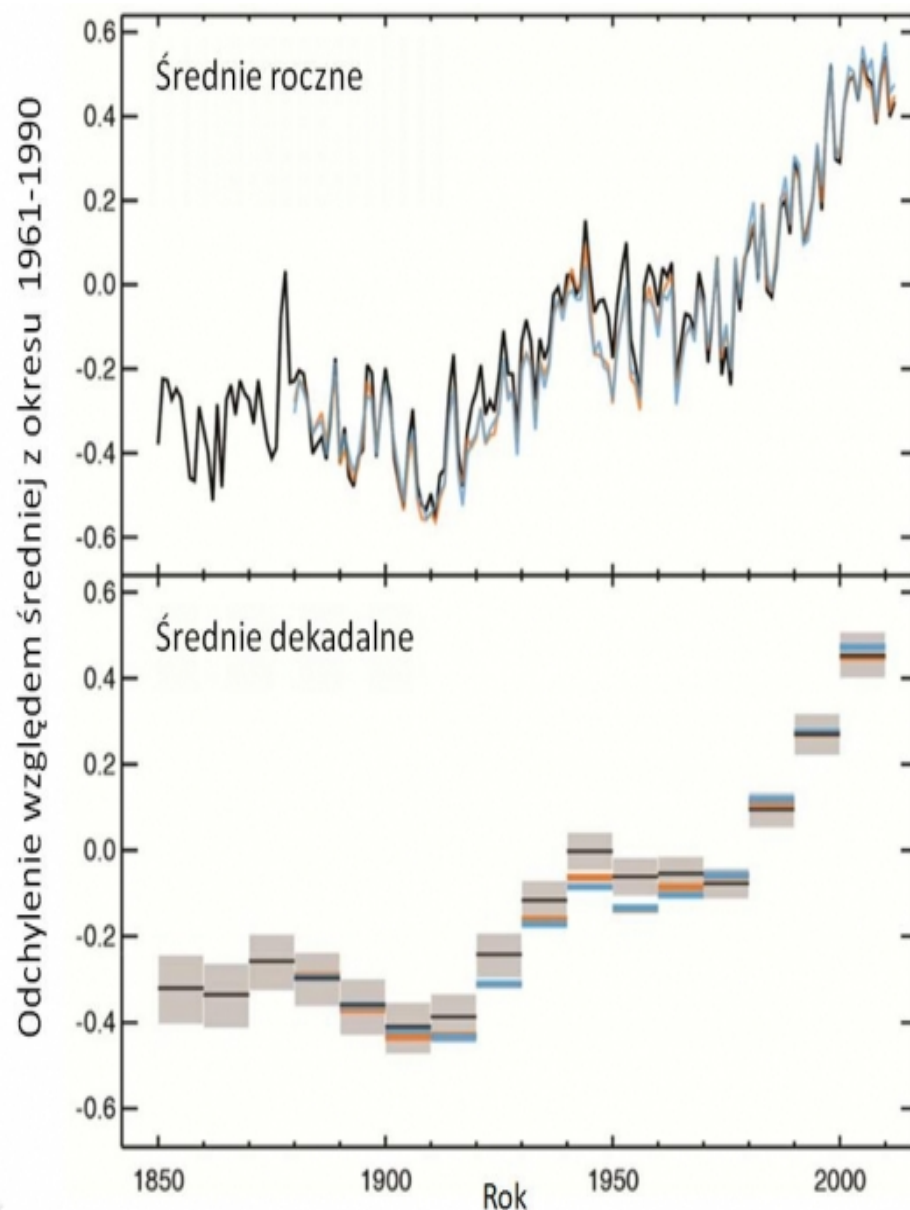
Wpływ emisji gazów cieplarnianych na klimat wykracza poza kwestie związane ze wzrostem średnich temperatur powietrza.

Zmiany są obserwowane w całym systemie klimatycznym. Oceany ocieplają i zakwaszają się,

Topnieje pokrywa śnieżna i pokrywy lodowe na biegunach, a liczba ekstremalnych zjawisk pogodowych rośnie.

Wiele z tych zjawisk będzie się nasilać także w bieżącym stuleciu. Bez zdecydowanej strategii prowadzącej do ustabilizowania poziomu emisji gazów cieplarnianych na obecnym poziomie jeszcze w tym wieku, do 2100 średnia temperatura na świecie wzrośnie o ponad 2°C powyżej poziomu sprzed epoki przemysłowej.

Temperatura powierzchni Ziemi rośnie - każda z ostatnich trzech dekad była nie tylko cieplejsza od poprzedniej, ale też od wszystkich wcześniejszych od rozpoczęcia pomiarów w 1850 roku. Dekada rozpoczęta w roku 2000 była najcieplejszym dziesięcio-leciem w historii pomiarów temperatury na Ziemi.

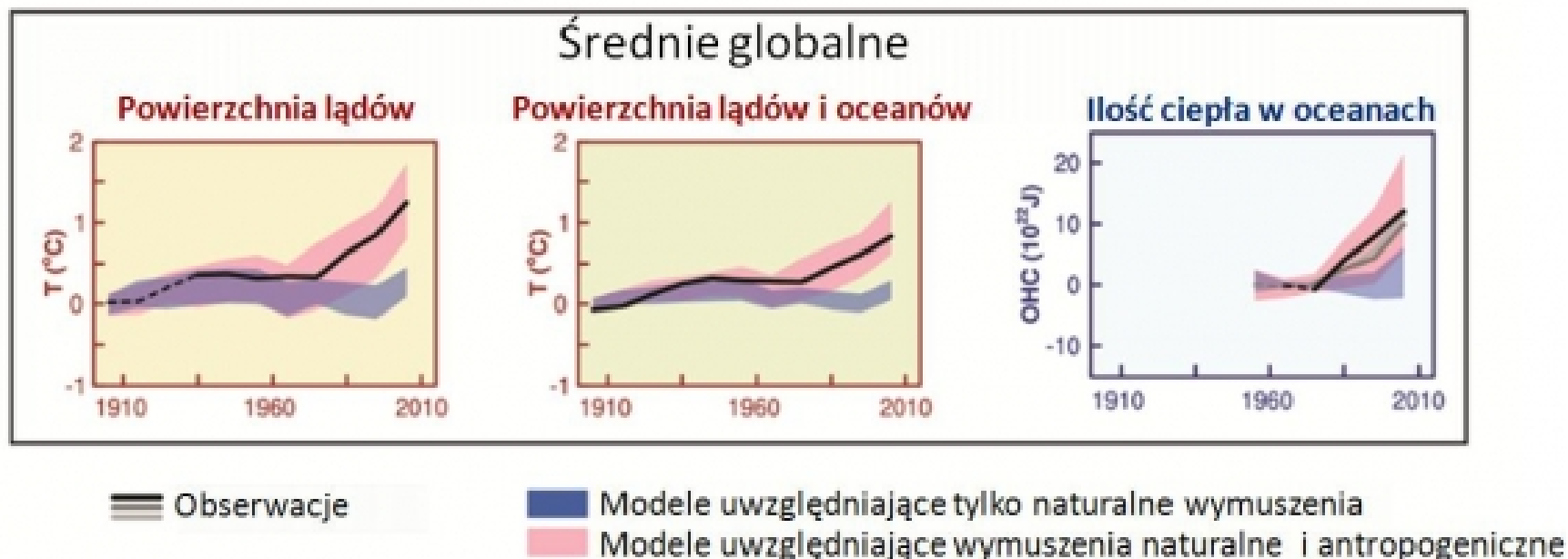
Co ciekawe, analizując wzrost średnich temperatur przy powierzchni Ziemi i morza, można zaobserwować spowolnienie tempa wzrostu temperatury w ostatnich 15 latach. To spowolnienie bywa nawet nazywane „pauzą”.

Takie spowolnienie tempa wzrostu temperatur nie jest niczym nadzwyczajnym. Podobne zjawiska występowały już w XX wieku. Nowoczesne modele klimatu odtwarzają tego typu odchylenia, choć niestety nie pozwalają przewidzieć konkretnych terminów ich wystąpienia. Przyczyny okresowych spowolnień tempa wzrostu temperatur są dokładnie analizowane przez naukowców. W najnowszym raporcie AR5 główny nacisk kładzie się jednak na to, jak system klimatyczny jako całość [a nie tylko atmosfera], reaguje na ocieplenie spowodowane przez wzrost stężenia gazów cieplarnianych w atmosferze.

Analiza temperatury przy powierzchni jest najbardziej znanym, ale nie jedynym wskaźnikiem, wykorzystywanym w badaniach zmiany klimatu. Jest wiele innych dowodów potwierdzających ocieplenie się klimatu. Jedynie 1% zatrzymanej przez gazy cieplarniane

energii ogrzewa atmosferę. Po 3% tej energii jest zużywane na topnienie lodu i ogrzewanie się lądów. Cała reszta – 93% gromadzonej w systemie klimatycznym Ziemi energii – jest magazynowana w oceanach.

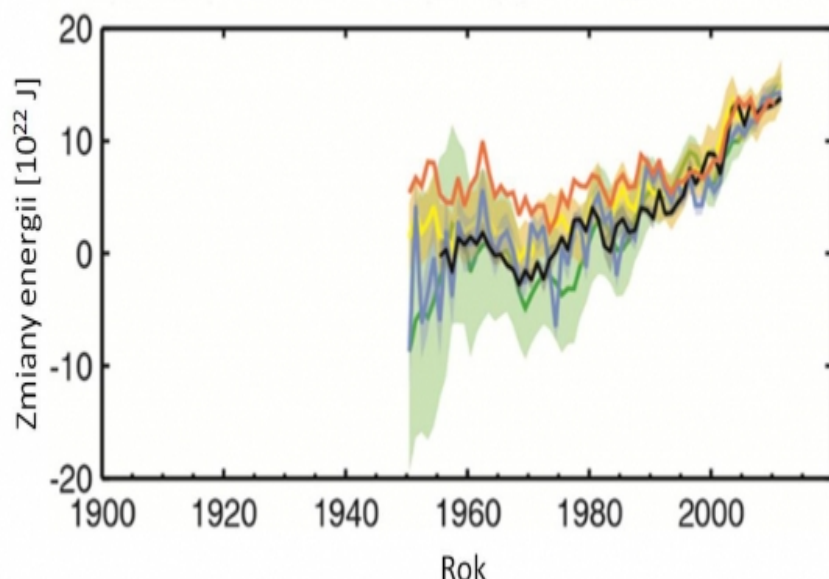
Szereg metod pomiarowych, wykorzystujących statki badawcze, satelity i tysiące dryfujących sond i boi pokazuje, że od lat 70-tych XX wieku górna 700-metrowa warstwa oceanu podlega systematycznemu ociepleniu. Dane uzyskane ze zautomatyzowanych sond sieci Argo, nurkujących na głębokość 2 km (stosunkowo nowej w czasie przygotowywania poprzedniego raportu metody badania oceanów), stwierdzają wzrost temperatury również w głębszych partiach oceanów, na głębokościach 700-2000 m.

Wpływ gazów cieplarnianych na światowe oceany nie sprowadza się jedynie do ocieplenia. Od początku rewolucji przemysłowej oceany pochłonęły ok. 25% wyemitowanego przez nas do atmosfery dwutlenku węgla. Z jednej strony zapobiegło to jeszcze szybszemu wzrostowi temperatury powierzchni, jednak kosztem rosnącego zakwaszenia wód, co ma olbrzymi wpływ na ekosystemy mórz i oceanów.

Nowy raport IPCC AR5 pokazuje, jak ważną rolę w obecnym wyhamowaniu ocieplenia powierzchni Ziemi odgrywają oceany. Dowody wskazują, że wskutek działania naturalnych cykli klimatycznych gromadzące się w ziemskim systemie klimatycznym ciepło, zamiast spowodować wzrost temperatury powierzchni, trafiło w głębinę oceaniczną.

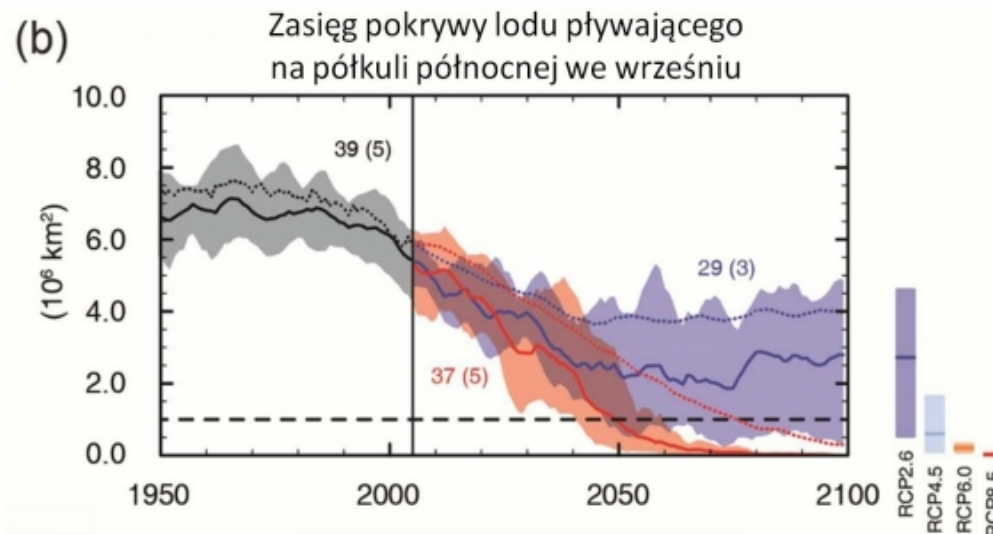
Zmiany ilości ciepła zmagazynowanego w oceanach

Naukowcy uważają, że do spowolnienia wzrostu temperatury powierzchni w zbliżonym stopniu przyczyniła się kombinacja spadku aktywności słonecznej (a za tym ilości docierającej do Ziemi energii) i wzrostu aktywności wulkanicznej, prowadzącej do wzrostu emisji do atmosfery pyłów, odbijających część promieniowania słonecznego z powrotem w przestrzeń kosmiczną.

Połączenie obserwacji wszystkich elementów systemu klimatycznego – atmosfery, oceanów i kriosfery – pokazuje, że system klimatyczny Ziemi nadal gromadzi energię w tempie zgodnym ze wzrostem koncentracji gazów cieplarnianych w atmosferze. Naukowcy są pewni, że obecne spowolnienie wzrostu średniej temperatury powietrza przy powierzchni Ziemi jest chwilowe i jeśli dalej będziemy emitować do atmosfery gazy cieplarniane, to możemy spodziewać się dalszego ocieplenia.

Innym ważnym obszarem badań klimatu, w którym nauka odnotowała w ostatnich latach znaczący postęp, są badania wpływu zmian temperatury atmosfery i oceanu na pokrywę lodową Grenlandii i Antarktydy. Coraz nowocześniejsze metody pomiarów, wykorzystujące satelity i pomiary z powietrza, pozwalają z całą pewnością stwierdzić, że pokrywa lodowa w okolicach obu biegunów traci swoją masę, a tempo jej topnienia przyspiesza.

Z coraz większą pewnością można także stwierdzić, że zjawiska te dotyczą także pokryw lodowych w innych rejonach świata. Od czasu opublikowania czwartego raportu IPCC AR4, naukowcy wykonali dokładniejsze pomiary powierzchni lodowców na Ziemi i z dużą pewnością stwierdzają, że poza nielicznymi wyjątkami, lodowce na całym świecie cofają się. Już od ponad dwudziestu lat lodowce tracą masę, a tempo ich zaniku przyspiesza.

Pokrywa lodu pływającego w Arktyce od 1979 roku kurczy się z dekady na dekadę w każdej porze roku. Spadek masy jest szczególnie szybki w miesiącach letnich, a modele klimatu przewidują,

że dalsza wysoka emisja gazów cieplarnianych doprowadzi do tego, że jeszcze do połowy tego wieku we wrześniu Arktyka będzie niemal pozbawiona pokrywy lodowej. Ilość lodu pływającego wokół Antarktydy wzrosła, jednak zaledwie minimalnie. Przyczyny i możliwość kontynuacji tego wzrostu są wciąż dyskutowane.

Nowe dane i techniki modelowania pozwoliły naukowcom lepiej zrozumieć skutki wzrostu temperatury dla podnoszenia się poziomu wody w oceanach. W ostatnim wieku poziom mórz wzrósł o 19 cm, a tempo tego wzrostu stale przyspiesza, głównie wskutek topnienia lodu na lądach i wzrostu objętości ocieplających się wód oceanów.

Jednym ze szczególnie istotnych skutków zmiany klimatu są ekstremalne zjawiska pogodowe, takie jak fale upałów, burze, susze i powodzie, mające wielki wpływ na życie ludzi. Są silne dowody na to, że od lat pięćdziesiątych XX wieku wzrasta częstotliwość ekstremów temperaturowych, takich jak ciepłe dni i fale upałów. Dodatkowo w Ameryce Północnej i Europie rośnie częstość występowania silnych opadów deszczu.

Nie we wszystkich przypadkach wyniki badań są tak jednoznaczne. Ze względu na brak odpowiedniej liczby danych, trudno o określenie jasnych trendów występowania np. powodzi. Niekiedy pojawienie się nowych danych i metod ich analizy powoduje wzrost niepewności, np. odnośnie wzrostu częstotliwości występowania suszy i cyklonów tropikalnych od lat 50. XX wieku.

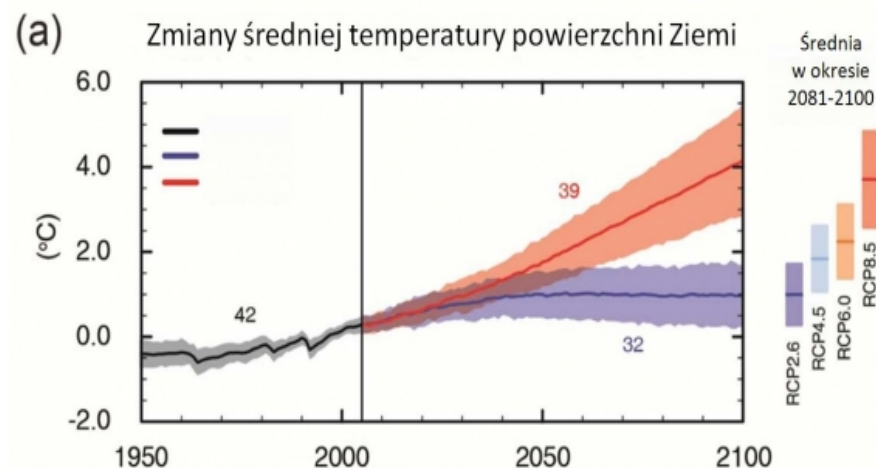
Ekstremalne zjawiska pogodowe są ze swojej natury dość rzadkie, a dla niektórych rejonów świata jest bardzo niewiele pomiarów, co czyni badanie przeszłych trendów trudnym zadaniem. Obecnie, dzięki większej liczbie danych pochodzących z coraz większych obszarów planety można jednak zidentyfikować pewne prawidłowości. W ciągu najbliższych kilku dekad naukowcy oczekują nasilenia ekstremalnych zjawisk pogodowych takich jak upalne dni i noce oraz fale upałów. W większości regionów

świata nastąpi nasilenie się ulew, a w strefie umiarkowanej także wzrost sum opadów.

Nowy raport IPCC jednoznacznie stwierdza, jakie są przyczyny obserwowanych zmian w klimacie. Najważniejszym przyczynkiem do ocieplenia jest stały wzrost stężenia dwutlenku węgla w atmosferze i jest tak już od lat 60. XX wieku. Wpływ innych czynników, takich jak aktywność słoneczna czy wulkaniczna, jest znacznie mniejszy (do 1750 do dziś).

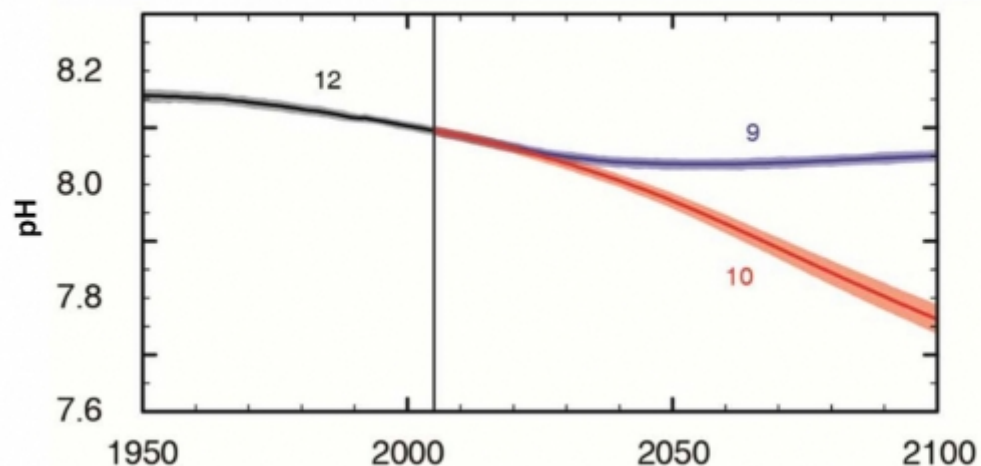
Jeśli chodzi o to, jak dużego ocieplenia możemy spodziewać się w przyszłości, nowy raport AR5 prezentuje zestaw scenariuszy emisji gazów cieplarnianych, pokazujący, jak poszczególne z nich wpłyną na temperaturę w najbliższym stuleciu.

Najbardziej optymistyczny scenariusz pokazuje, jak zdecydowane działania mogłyby ograniczyć wzrost temperatury do uzgodnionego przez społeczność międzynarodową jako najwyższy dopuszczalny poziomu $+2^{\circ}\text{C}$ względem poziomu z epoki przedprzemysłowej. Osiągnięcie tego celu wymagałoby jednak zmniejszenia emisji o 10% co dekadę. Dla porównania, prawdopodobieństwo ocieplenia o ponad $+4^{\circ}\text{C}$ do 2100 roku, co nastąpi przy kontynuacji obecnej trajektorii wzrostu emisji, wynosi

około 50%.

Współczynnik pH wód powierzchniowych światowych oceanów

W ostatnim okresie w środowisku naukowym trwa dyskusja, jak znacznego ocieplenia możemy oczekiwać przy podwojeniu się stężenia CO₂ w atmosferze względem poziomu z epoki przedprzemysłowej – wielkość ta nazywana jest czułością klimatu. Zakres możliwych wartości czułości klimatu został w AR5 zwiększony względem raportu AR4: jego dolna granica została obniżona, zgodnie z wynikami prezentowanymi w kilku najnowszych pracach naukowych.

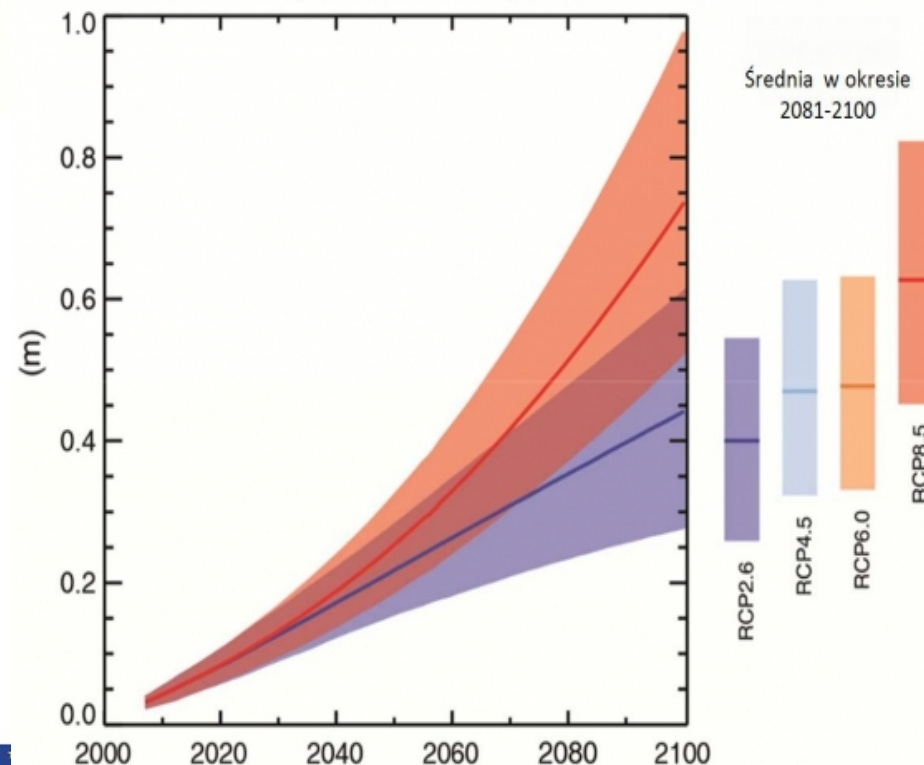
Naukowcy podkreślają jednak, że o tym, jaki będzie wzrost temperatury, zadecyduje przede wszystkim tempo emisji gazów cieplarnianych, a nie czułość klimatu. Inaczej mówiąc, nawet jeśli czułość klimatu okazałaby się niższa od najbardziej prawdopodobnych oszacowań, to i tak w scenariuszach wysokich

emisji możemy spodziewać się poważnych negatywnych następstw zmiany klimatu.

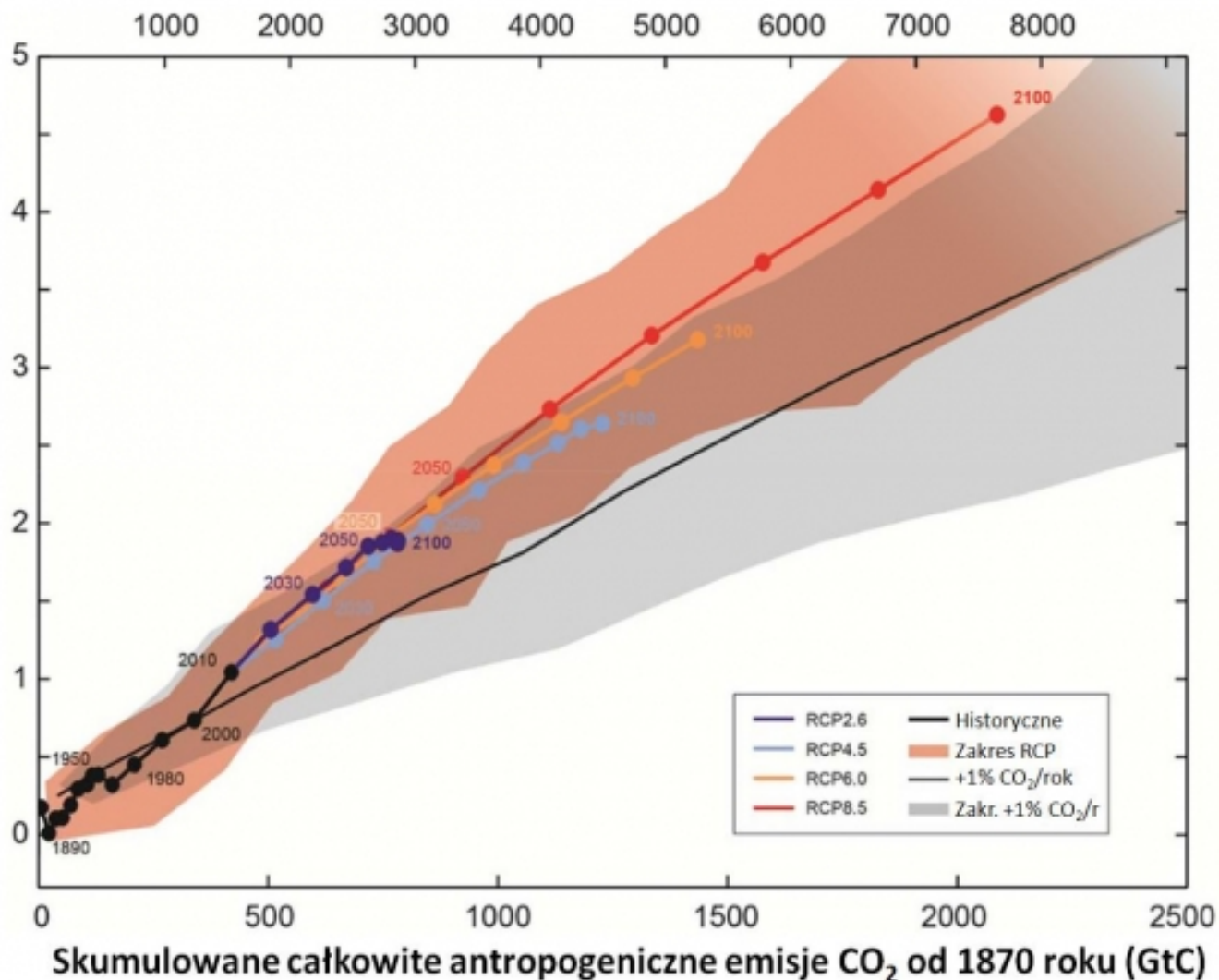
Wiele obserwowanych w systemie klimatycznym zmian będzie postępować dalej; w miarę pompowania do atmosfery gazów *cieplarnianych* będą rosła temperatura, poziom oceanów i ich zakwaszenie.

Niektóre procesy mają tak dużą bezwładność i zachodzą tak wolno, że będą wciąż trwać przez setki, a nawet tysiące lat po tym, jak temperatura ustabilizuje się na nowym, wyższym poziomie.

Średni wzrost poziomu światowych oceanów

Skumulowane całkowite antropogeniczne emisje CO₂ od 1870 roku (GtCO₂)

Następstwem tej bezwładności klimatu i zachodzących w nim procesów jest to, że pełne konsekwencje dotychczasowych emisji dopiero nastąpią. Powinno być to ważnym przyczynkiem do negocjacji międzynarodowych, mających na celu ustabilizowanie wzrostu temperatury na uzgodnionym poziomie.

Infografiki przetłumaczone przez Ziemię na Rozdrożu.

Oryginalny artykuł pochodzi ze strony:
ziemianarozdrozu.pl/artukul/2508/nowy-raport-ipcc

Źródło: Ziemia na Rozdrożu

POWIATOWY PORADNIK KLIMATYCZNY

Zachęcanie przedsiębiorstw do współpracy w zakresie ochrony klimatu

Jacek Krzemiński

Doświadczenia polskich organizacji pozarządowych i duży udział przedsięwzięć proekologicznych w projektach z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) w Polsce pokazuje, że zarówno NGO's, jak i przedsiębiorstwa mogą chętnie współpracować z samorządami na rzecz ochrony klimatu i adaptacji do jego zmian. Są też już u nas projekty, w których uczestniczy każda z wymienionych wyżej stron: samorząd, biznes i organizacje pozarządowe.

Jednym z ciekawszych tego przykładów jest program krakowskiej fundacji Aeris Futuro pt. „Czas na las”. Jest on adresowany m.in. do firm i instytucji, których działalność pociąga za sobą dużą emisję gazów cieplarnianych (np. w wyniku wysokiego zużycia energii czy paliw). Organizacje te nie mogą lub nie widzą potrzeby, by to zmienić, ale mimo to chciałyby zrekompensować w jakiś sposób swój szkodliwy wpływ na środowisko. Aeris Futuro proponuje im, żeby robiły to, sadząc lasy. Fundacja zdecydowała się na to rozwiązanie, bo drzewa, w procesie fotosyntezy, pochłaniają dwutlenek węgla, zmniejszając w ten sposób efekt cieplarniany. Co równie ważne, las spełnia wiele innych funkcji. Służy wielu ludziom jako miejsce rekreacji i wypoczynku, służy ochronie przyrody, oczyszcza powietrze z zanieczyszczeń, doskonale magazynuje wodę

(dzięki zacienieniu i chłonności ściółki leśnej, zachowującej się jak gąbka), dzięki czemu zmniejszają ryzyko wystąpienia powodzi oraz suszy i łagodzą ich skutki. Wzbogaca i chroni przed erozją glebę, działa wiatrochronnie, zwiększa ilość opadów. Jest w nim chłodniej podczas upałów niż na terenach nie zadrzewionych. Takie funkcje lasu nazywa się ochronnymi. Dlatego sadzenie lasu wydaje się jednym z najlepszych sposobów ochrony klimatu, jednym z najtańszych, najbardziej efektywnych i najbardziej akceptowalnych społecznie. To m.in. z tego powodu wiele krajów stara się dziś powiększać na swoim obszarze powierzchnię lasów. Należy do nich i Polska. To tworzy ogromne pole do współpracy między samorządami lokalnymi a Lasami Państwowymi, które zarządzają zdecydowaną większością lasów w Polsce.

Wracając jednak do programu „Czas na las” Fundacji Aeris Futuro, to zaangażowanie w nim danej firmy czy instytucji jest dzielone na cztery etapy. Najpierw ma ona określić, które ze swych źródeł emisji CO₂ chciałaby zneutralizować. Potem szacuje się ilość CO₂, za jaką to źródło odpowiada. Następnie firma określa, czy chciałaby tę ilość zneutralizować w całości czy częściowo. Na tej podstawie określa się, ile lasu trzeba by posadzić, żeby pochłonął on wskazaną ilość CO₂, a fundacja informuje firmę, ile by to kosztowało. Zakładając, że firma pokryje nie tylko koszty sadzenia lasu, ale i jego pielęgnacji i nadzoru przez 5 lat. Ostatni etap to sadzenie drzew, które fundacja przeprowadza we współpracy z nadleśnictwem i władzami powiatu oraz gminy. W ramach projektu działa także program dotacyjny (zasilany darowiznami firm), z którego granty na akcje zalesieniowe, zadrzewieniowe i czy odnowienie lasu mogą otrzymać zarówno samorządy, inne instytucje publiczne, stowarzyszenia i inne organizacje pozarządowe, tzw. lokalne grupy działania. Warunkiem uzyskania dotacji jest wkład własny (częściowo może nim być wkład rzeczowy lub praca), co zwiększa skalę przeprowadzanych

działań, ale i bardziej zacieśnia współpracę wszystkich stron biorących udział w programie. W tym miejscu trzeba przywołać projekt „Zazieleńmy gminę”, który był jedną z odsłon programu „Czas na las”. W jego ramach przedsięwzięcie prowadziły wspólnie aż trzy strony: samorząd, organizacja pozarządowa i partner prywatny (firma). Głównym celem tego projektu było bowiem „wypracowanie mechanizmu trójsektorowej współpracy partnerskiej (jednostka samorządu terytorialnego i dana społeczność lokalna - organizacja pozarządowa - partner biznesowy) na potrzeby realizacji projektu sadzenia drzew”.

Jako potwierdzenie udziału w projekcie „Czas na las” firma lub instytucja otrzymuje specjalny certyfikat. Dotąd uczestniczyły w nim takie firmy, jak amerykański koncern Dell (jeden z największych producentów części komputerowych na świecie), duński Rockwool, śląski Tauron - jedna z największych polskich firm energetycznych oraz Yves Rocher - znany francuski producent kosmetyków.

Inicjatyw podobnych do programu „Czas na las” Fundacji Aeris Futuro jest w Polsce więcej. To m.in. projekt „Klimat i energia” WWF Poland czy „Zielone Biuro” Fundacji Partnerstwo dla Środowiska. W ramach „Klimatu i energii” WWF współpracował dotąd z instytucjami i firmami na kilka sposobów. Po pierwsze szukał przedsiębiorstw, które byłyby sponsorami tego projektu. Dotychczas zostały nimi koncern Isover i firma BSH. Po drugie WWF wspólnie z Isoverem promowali ideę oszczędzania energii, budownictwa energooszczędnego i zmniejszania emisji CO₂. Zorganizowali warsztaty dla dziennikarzy, poświęcone tej tematyce. Podczas Konferencji Klimatycznej ONZ w Poznaniu zaprezentowali wspólną ekspozycję pt. „Budynek energooszczędny”, która służy obecnie jako „ekologiczny labirynt”, otwarty dla uczniów śląskich

szkół podstawowych i gimnazjów. Po trzecie „w celu sprawdzenia potencjału gospodarki niskoemisyjnej w polskim przemyśle oraz polepszenia efektywności zużycia energii” WWF przeprowadził audyty energetyczne w trzech polskich fabrykach zaopatrujących sklepy IKEA, wskazując im możliwości zmniejszenia zużycia energii i zastosowania odnawialnych źródeł energii. W 2011 roku ta ekologiczna organizacja wydała broszurę „ABC kolorowej certyfikacji energii”, przeznaczoną dla polskich dostawców IKEA i zawierającą praktyczną wiedzę na temat mechanizmów wsparcia inwestycji w odnawialne źródła energii i efektywność energetyczną. Kolejną z form wciągania przez WWF innych podmiotów do współpracy przy działaniach na rzecz ochrony klimatu jest festiwal rockowy w Węgorzewie. WWF Poland jest jego honorowym patronem i podczas festiwalu popularyzuje wśród uczestników wiedzę na temat zmian klimatycznych.

Ciekawą formułę ma też projekt „Zielone Biuro” Fundacji Partnerstwo dla Środowiska, związany m.in. ze zmniejszaniem emisji CO₂. Polega on na przyznawaniu firmom i instytucjom ekologicznego certyfikatu „Zielone Biuro”. By go otrzymać, trzeba przejść przez specjalną procedurę. Najpierw pracownik fundacji przeprowadza w firmie tzw. przegląd środowiskowy i wskazuje praktyczne proekologiczne rozwiązania, których zastosowanie pozwoli spełnić kryteria certyfikatu. Pomaga także firmie stworzyć własną politykę środowiskową, szkoli jej przedstawicieli z Kalkulatora CO₂, a potem nadzoruje w przedsiębiorstwie czy instytucji wdrażanie wybranych prośrodowiskowych rozwiązań. Fundacja proponuje też dodatkowo szkolenia-warsztaty dla pracowników pt. „Eko -patenty w biurze i w domu”, pokazujące proste, ale nieoczywiste sposoby proekologicznego postępowania, w szczególności takie, które pomogą firmie czy instytucji spełnić kryteria certyfikatu „Zielone Biuro”.

Warto przy tym pamiętać, że ze strony biznesu uczestniczą w takich inicjatywach często nie bezpośrednio same firmy, ale ich fundacje, powołane do realizacji projektów z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu. One są też interesującym potencjalnym partnerem samorządów w realizacji działań na rzecz ochrony klimatu. Należy w tym miejscu dodać, że działające w Polsce firmy często z własnej inicjatywy realizują bardzo ciekawe pomysły służące ochronie klimatu. To w wielu przypadkach przedsięwzięcia, które mogą być inspirujące także dla samorządów. Oto jeden z przykładów. Pomorska Polpharma, jeden z największych producentów leków w Polsce, chciała spopularyzować wśród swoich pracowników regularne dojazdy rowerem do pracy. By im to umożliwić, firma wybudowała na swoim terenie zadaszone parkingi rowerowe (na ponad 100 pojazdów) i zmniejszyła na nim dopuszczalną prędkość dla aut do 20 km/h. Zanim jednak to zrobiła, przeprowadziła ankiety, żeby oszacować liczbę potencjalnych rowerzystów oraz miejsc parkingowych i określić ich lokalizację. Akcja ruszyła w pierwszy dzień wiosny. Każdy, kto tego dnia przyjechał do pracy na rowerze, dostał nagrodę. Dodatkową motywacją były nagrody (najpierw rower, a potem złotówka, którą można było wydać w ramach firmowego systemu kafeteryjnego, za każdy przyjazd rowerem do pracy), dla tych, którzy dojeżdżali bryklem do firmy najczęściej, najbardziej regularnie. By to ustalić, każdy wjazd rowerem na teren firmy zapisywano na karcie rejestracji czasu pracy. Polpharma przeprowadziła też akcję edukacyjną dla pracowników i społeczności lokalnej w zakresie bezpiecznej jazdy rowerem.

W tego typu projektach współpraca firmy z samorządem i z organizacjami pozarządowymi jest jak najbardziej możliwa. Zaś stroną inicjującą nie musi być firma, ale równie dobrze samorząd, jak i lokalne stowarzyszenie.

Warto zobaczyć:

- stronę internetową fundacji AerisFuturo, lidera projektu „Czas na las”, „Zielone wydarzenia” oraz „EkoBiuro” www.aerisfuturo.pl
- stronę internetową Fundacji Partnerstwo dla Środowiska przyznającej certyfikat „Zielone Biuro” - <http://www.fpds.pl/ekocertyfikaty/pl/czym-jest-certyfikat-zb>

Zachęcanie gospodarstw domowych do ochrony klimatu

Aleksandra Stępnia

Nie ma wątpliwości, że odpowiednie zarządzanie energią może przynosić jednocześnie korzyści dla środowiska (ochrona klimatu), jak i finansowe zyski dla powiatu, gminy oraz mieszkańców. Poza działaniami realizowanymi przez samorząd, istotna jest postawa i zaangażowanie osób prywatnych.

Jak zatem zachęcić mieszkańców do oszczędzania energii i inwestowania w instalacje OZE? Najczęściej o podjęciu „proekologicznych” działań decyduje posiadana wiedza lub względy finansowe. Dlatego najskuteczniejsze będą zachęty obejmujące te aspekty.

Najłatwiej dotrzeć z informacjami i przekonać o ich ważności, jeśli przekazywane są przez osobę znajomą i godną zaufania. W Kornwalii w ramach projektu „Home health” informowano

o efektywności energetycznej i korzyściach wynikających z jej wdrażania w gabinetach lekarskich i punktach usługowych².

Skuteczne może być również przekazanie wiedzy poprzez dzieci – zainspirowane i zachęcane w szkołach i przedszkolach do oszczędzania energii z pewnością będą chciały podzielić się nią z rodzicami i wykorzystać ją w domu. Takie możliwości daje program Euronet 50/50 opisany już wcześniej w tej publikacji. Według badań w Berlinie, gdzie w tego typu programie uczestniczy 35% szkół aż 75% dzieci ze szkół nim objętych rozmawia na jego temat ze swoimi rodzicami.

Warto prowadzić szkolenia z zakresu poprawy efektywności energetycznej w gospodarstwach domowych i wśród pracowników spółek energetycznych mających bezpośredni kontakt z klientami oraz pracowników jednostek pomocy społecznej – oszczędzanie energii to również oszczędności w budżecie domowym, co w przypadku rodzin najbardziej potrzebujących ma istotne znaczenie. Można zatrudnić doradców energetycznych, którzy bezpłatnie przeprowadzaliby audyt energetyczny w domach i mieszkaniach zainteresowanych osób oraz podpowiadali najskuteczniejsze sposoby oszczędzania energii. Na specjalistów tych można przeszkolić osoby mające problem ze spłatą zaległych rachunków za energię lub osoby bezrobotne. Taki program dla biednych rodzin w Niemczech prowadzą regionalne Agencje Energii Odnawialnej wspólnie z Caritas.

Skuteczne mogą okazać się również zachęty finansowe, takie jak wspomniane wyżej bezpłatne porady i audyty energetyczne, ale również dotacje, a nawet pełne finansowanie dla najbardziej potrzebujących, termomodernizacji – dociepleń ścian, dachów, wymiany okien, zmiany instalacji i źródeł ciepła oraz prądu na bardziej efektywne energetycznie, zwłaszcza oparte na odnawialnych źródłach energii. Środki na taką pomoc można czerpać bezpośrednio z budżetu gminy lub ubiegać się o dofinansowanie z funduszy krajowych i unijnych w ramach programów realizowanych przez NFOŚiGW. Wiele samorządów oferuje swoim mieszkańcom tego typu wsparcie, m.in. gmina Kleszczów dofinansowująca zakup i montaż urządzeń OZE - kolektorów słonecznych, pomp ciepła, wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła, ogniw fotowoltaicznych, turbin wiatrowych. Przy dotacjach na zdejmowanie dachów azbestowych można wprowadzić dodatkowe zachęty, aby mieszkańcy jednocześnie instalowali kolektory słoneczne lub panele fotowoltaiczne. Warto również promować oszczędzanie energii przez mieszkańców proponując rodzinom i osobom inwestującym w efektywność energetyczną innego rodzaju ulgi, np. tańsze bilety komunikacji zbiorowej.

Warto przeczytać:

Broszurę InE „Ubóstwo energetyczne a efektywność energetyczna”: http://www.chronmyklimat.pl/theme/UploadFiles/File/_2013_pliki/05/ubostwo_energetyczne_ine.pdf

² Zobacz wywiad z Ianem Smithem z Community Energy Plus: http://www.chronmyklimat.pl/doklip/10700-droga_ku_niskoemisyjnosci_przyklad_z_kornwalii

REGIONALNE KONFERENCJE KLIMATYCZNE

Dolnośląskie powiaty o klimacie

Wojciech Szymalski

10 września 2013 roku w Łagowie koło Zgorzelca odbyła się pierwsza regionalna konferencja klimatyczna projektu LIFE+ „Dobry klimat dla powiatów”, połączona z konwentem powiatów województwa dolnośląskiego, który odbył się dzień później. Na konferencji przedstawiciele starostw powiatowych dowiedzieli się m.in.: że w latach 2014-2020 zaplanowano w Polsce 12,5 mld euro środków unijnych na projekty z zakresu odnawialnych źródeł energii, efektywności energetycznej i kogeneracji. Konferencję zorganizował Związek Powiatów Polskich we współpracy z konwentem powiatów województwa dolnośląskiego.

Ślad węglowy ważnym wskaźnikiem w przyszłej perspektywie

W pierwszej części konferencji przedstawiciele Instytutu na rzecz Ekorozwoju przedstawili wyniki debat klimatycznych projektu oraz pierwszych obliczeń śladu węglowego przeprowadzonych dla 5 polskich powiatów. *Ślad węglowy to wskaźnik, który przede wszystkim pozwala zbadać strukturę emisji, dzięki temu wiemy w jakiej dziedzinie działalności w powiecie emisje gazów cieplarnianych są największe i zazwyczaj właśnie tam najskuteczniej je obniżyć* – mówiła Ewa Świerkula z InE. Bardzo ciekawa była także prezentacja Wojciecha Szymalskiego z InE o międzynarodowych sieciach, porozumieniach i inicjatywach na rzecz ochrony klimatu.

Fot. Podczas panelu dyskusyjnego w Łagowie od lewej: Artur Biliński, Piotr Karpiński, Wojciech Szymalski, Aurelisz Mikłaszewski (moderator panelu), aut. Krystyna Haladyn

Węgiel i odnawialne źródła energii mogą współpracować

Pomiędzy sesjami prezentacji odbył się panel dyskusyjny z udziałem Starosty Zgorzeleckiego Artura Bilińskiego, pełnomocnika ds. odnawialnych źródeł energii Dolnośląskiego Urzędu Marszałkowskiego Piotra Karpińskiego i koordynatora projektu LIFE+ „Dobry klimat dla powiatów” Wojciecha Szymalskiego. Podczas panelu wywiązała się ciekawa dyskusja, w której starosta stwierdził, że promowanie odnawialnych źródeł energii jest motywowane głównie ideologią ekologiczną i grozi likwidowaniem miejsc pracy w takich miejscach jak kopalnia i elektrownia Turów na terenie jego powiatu. W odpowiedzi Wojciech Szymalski zapewnił – *funkcjonowanie kopalni i elektrowni nie jest zagrożone jeszcze przynajmniej*

przez 20-30 lat, bo budowa potencjału odnawialnych źródeł energii w Polsce musi potrwać, a energia z węgla w tym czasie nadal będzie nam potrzebna. Promowanie odnawialnych źródeł energii nie kłóci się z dalszym wykorzystaniem węgla w energetyce. Głosem rozsądku służył Piotr Karpiński, który zauważył, że głównym rodzajem inwestycji, jakie są obecnie na Dolnym Śląsku pożądane, są kompleksowe rozwiązania w zakresie efektywności energetycznej oparte na głębokiej termomodernizacji, która jest podstawą do montażu dodatkowych instalacji typu OZE.

Potrzebne są niskoemisyjne strategie rozwoju

W drugiej sesji bardzo ciekawe wystąpienie miał prezes Dolnośląskiego WFOŚiGW Marek Mielczarek, który omówił szeroko różne rodzaje dofinansowania inwestycji w ochronę klimatu ze źródeł krajowych. Bardzo istotną informacją z jego prezentacji była wiadomość o otwarciu 2 września 2013 roku przez NFOŚiGW programu dofinansowania do przygotowania strategii niskoemisyjnego rozwoju gmin lub powiatów. W programie trwa ciągle nabór wniosków aż do wyczerpania środków lub do 31 października 2013 roku. Sporządzenie tego typu strategii, obliczenie śladu węglowego i bieżące monitorowanie emisji gazów cieplarnianych oraz współpraca z innymi samorządami to kluczowe kwestie w nowej perspektywie finansowej według prezentacji przygotowanej przez dr Piotra Żubera nt. finansowania ochrony klimatu w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej. Bankowe instrumenty finansowania ochrony klimatu i odnawialnych źródeł energii omówił także przedstawiciel Banku Ochrony Środowiska Pan Paweł Chodak.

Czy wykorzystamy swoją niskoemisyjną szansę?

Po konferencji refleksji wymagają wynikające z niej wnioski, iż mimo bardzo dużego planowanego dofinansowania do

odnawialnych źródeł energii, efektywności energetycznej i kogeneracji ze środków unijnych po roku 2014, Polski rząd właśnie teraz zaczął otwarcie deklarować negatywne nastawienie do tego typu inwestycji i znacznie limitować planowane dla nich wsparcie krajowe. Szczególnie ważne i potrzebne dla wykorzystania środków unijnych jest uchwalenie dobrego prawa promującego odnawialne źródła energii i stymulującego efektywność energetyczną oraz przywrócenie mechanizmów promujących kogenerację. Inaczej 12,5 mld euro przejdzie nam koło nosa.

Przed nami kolejne konferencje

W ślad za konferencją w Zgorzelcu odbyły się konferencje w Mierzęcinie koło Dobiegniewa (woj. lubuskie) oraz Tłokini koło Kalisza (woj. wielkopolskie) oraz konferencja w Gospodarstwie agroturystycznym „Gościniec nad Prosną”, Gola 1B Gmina Bolesławiec, Powiat Wieruszowski, województwo łódzkie.

Harmonogram kolejnych konferencji:

1. Warmińsko-Mazurskie, Kętrzyn (do potwierdzenia), 5 listopada 2013, g. 10:00.
2. Świętokrzyskie, Rytwiany koło Staszowa, 28 listopada 2013, g. 10:00.
3. Podkarpackie, Lubaczów (dokładne miejsce do ustalenia), 29 listopada 2013, g. 10:00
4. Kujawsko-Pomorskie, Zamek w Gniewie, 5 grudnia 2013, g. 10:00
5. Pomorskie, Zamek w Gniewie, 6 grudnia 2013, g. 10:00
6. Podlaskie, Augustów (dokładnie miejsce do ustalenia), 12 grudnia 2013, g. 10:00
7. Małopolskie, miejsce do ustalenia, 10 stycznia 2013, g. 10:00